

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ЗАГАЛЬНА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність А2 Дошкільна освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 26.08.2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія загальна
Викладач (і)	Матішак Маріанна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	0967124568
Е-mail викладача	marianna.mathishak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації відповідно до графіку, онлайн (viber, e-mail) і офлайн

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є систематизовані знання з психології, основні методологічні та теоретичні засади психології як науки, сутність психологічних явищ (процесів, станів, властивостей) та індивідуально-психологічних особливостей особистості.

«Психологія загальна» - складова блоку нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Дисципліна вивчається студентами спеціальності «Дошкільна освіта» на першому курсі і спрямована на ознайомлення студентів із основами психології.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Психологія загальна» має міждисциплінарний характер, її положення є теоретичною основою для таких дисциплін як «Психологія дітей раннього і дошкільного віку», «Психологія педагогічна», «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна» та ін.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти систематизованих знань з загальної психології, ознайомлення з основними методологічними та теоретичними засадами психології як науки, методами дослідження та сутністю психологічних явищ (процесів, станів, властивостей) та індивідуально-психологічних особливостей особистості, формування професійної свідомості та самосвідомості.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- формувати у майбутніх педагогів дошкільної освіти уявлення про психологію як науку, історичні аспекти її становлення та сучасну систему психологічних знань, методи дослідження психологічних явищ;
- ознайомити студентів з поняттями психіки, свідомості, особливостями перебігу і розвитку психічних процесів та їх проявами у вимірі вікових та індивідуальних особливостей;
- спонукати майбутніх вихователів ЗДО до саморозвитку, самоосвіти, професійної самореалізації та творчого підходу у професії.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (за стандартом вищої освіти України):

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові компетентності) (за стандартом вищої освіти України):

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПРН-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПРН-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Загальні компетентності (за професійним стандартом):

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність)

Професійні компетентності (за професійним стандартом):

Б. Участь у створенні, підтримці та розвитку здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища

Б1 Здоров'язбережувальна

Б1.2. Здатність організовувати психологічно-безпечне освітнє середовище.

В. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

В1 Психо-емоційна

В1.1. Здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії.

В1.2. Здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність, стресостійкість.

Г. Професійний розвиток та самовдосконалення

Г1.Здатність до навчання впродовж життя

Г1.1. Здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності.

Г1.2 Здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20/6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20/8
самостійна робота	50/76

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
1	A2 Дошкільна освіта	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Предмет і завдання загальної психології як науки	2	2	5
Тема 2. Методологічні принципи і методи вивчення психіки в сучасній психології	2	2	5
Тема 3. Розвиток психіки і свідомості людини	2	2	5
Тема 4. Відчуття і сприймання: сутність і основні закономірності.	2	2	5
Тема 5. Пам'ять людини. Індивідуальні особливості і методи розвитку мнемічних процесів людини	2	2	5

Тема 6. Мислення і мовлення, їх значення в процесі розвитку особистості	2	2	5
Тема 7. Увага і уява. Розвиток уваги і уяви особистості	2	2	5
Тема 8. Емоційно-вольова сфера особистості. Поняття про саморефлексію, саморегуляцію і самоконтроль.	2	2	5
Тема 9. Психологія особистості. Чинники формування особистості.	2	2	5
Тема 10. Індивідуально-психологічні особливості особистості. Урахування індивідуально-психологічних особливостей в освітньому процесі	2	2	5
ЗАГ.:	20	20	50

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>З урахуванням Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника https://surl.li/sehlg1</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 40 балів, за самостійну роботу – 10 балів, за екзамен – 50 балів).</p> <p>Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси, тематика яких відповідає змісту дисципліни, на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту) як контроль самостійної роботи (КСР).</p>
Вимоги до письмових робіт	Проводяться в системі дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua . Оцінюються за 100-бальною шкалою.
Семінарські заняття	До практичних занять здобувачі готують презентації, ментальні карти, наукові повідомлення та усні відповіді за темами, які вивчаються. За темами «Методи психології», «Увага і уява», «Пам'ять», «Мислення» використовується поточне опитування у формі тестування в онлайн-сервісі https://www.socrative.com/ Практичні заняття оцінюються за 100-бальною.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка мін. 25 балів (50%) за всі форми роботи, максимальна - 50 балів.

Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен. Форма здачі – комбінована.
----------------------	---

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи

Проводяться в системі дистанційного навчання університету <https://d-learn.pnu.edu.ua>.
Оцінюються за 100-бальною шкалою.

Академічна доброчесність

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція)
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://surl.li/ysmxoa>

Відвідування занять.

Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.li/yqibbb>). Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://surl.li/sehlg1>).

Неформальна освіта.

Згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.lu/fkxdkf>) зараховуються результати неформальної освіти в залежності від кількості годин та тем, які повинні відображати матеріал практичних занять. Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках НД освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ: Центр навч. літератури, 2019. 388 с.
2. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018.

172 с.

3. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2017. 688 с.
4. Матішак М.В. Психологія загальна : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2025. 60 с. <https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/resource/view/137990>
5. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ: Ліра, 2020. 564 с.
6. Савчин М.В. Загальна психологія : навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
7. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Загальна психологія: навч. посібник. Київ : Каравела, 2019. 464 с.
8. Щербакова І.М. Психологія: теорія і практика. Навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.]. / І. М. Щербакова, Т. Г. Харченко. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 364 с.

Додаткова література:

9. Матішак М.В. Діяльнісний підхід в сучасній системі дошкільної освіти. Діяльнісний підхід у початковій освіті. Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти та вчителів-практиків. Івано-Франківськ : НАІР, 2025. С.53-65.<https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/resource/view/143649>
10. Матішак М.В. Критичне й аналітичне мислення у процесі формування демократичної культури особистості. *Збірник прикладів занять з впровадження демократії в процес підготовки майбутнього вчителя: Навчально-методичні матеріали для проведення занять зі студентами з впровадження демократії в комунікації та в процес викладання математичних, природничих, суспільних дисциплін в системі вищої педагогічної освіти.* [Богдан Т. М., Запорожченко Т. П., Ляшова Н. М. Стрілецька Н. М. та ін. За заг. ред. Стрілець С. І., Колесник Л.В.]. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка. 2023. 336 с. С.304-309.
11. Столяренко О.В. Психологія особистості: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 280 с.
12. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 418 с.

Статті:

13. Shulha L., Hnizdilova O., Matishak M., Marchii-Dmytrash T., Yaroslavtseva M., Chorna H. Developing Creative Abilities in Preschoolers in Painting Classes via the Principles of Neuropedagogy and Psychology of Creativity in Ukraine. *REVISTA ROMANEASCA PENTRU EDUCATIE MULTIDIMENSIONALA*. 2021. Vol. 13 (4). P. 614-632. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/501>
14. Лисенко Н., Лисенко О., Матішак М. Компетентнісний підхід у сучасній парадигмі професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 63. Том 2. 2023. С.74-78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.14>
15. Марчій-Дмитраш Т.М, Кирста Н.Р., Матішак М.В. Psychological and pedagogical basics of forming the communicative culture of future educators of ipe: an interdisciplinary

- approach. *Гірська школа Українських Карпат*. Випуск 26 (2022). С.80-85. <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/6594>
16. Матвеева Н., Матішак М. Формування демократичних цінностей майбутніх педагогів: практико-орієнтований підхід. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Наукове електронне видання. Випуск 14. Частина 2. Слов'янськ, 2021. С.24-34.
17. Матішак М., Скоморовська І. Підготовка майбутніх вихователів ЗДО до психоемоційної підтримки дітей раннього і дошкільного віку. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*, Вип. 1, 2024. С.98-104 DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2024-1.15>
18. Скоморовська І., Кирста Н. і Матішак М. (2023) Виникнення синдрому професійно-емоційного вигорання у вихователів закладів дошкільної освіти: чинники, симптоми, етапи та профілактика. *Журнал Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*. 10, 1 (Квіт 2023), 152-158. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.10.1.152-158>
19. Скоморовська І., Матішак М. Професійна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку. *Moderní aspekty vědy: LIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025. str. 278. С.128-140.*
20. Матішак М., Скоморовська І. Підготовка майбутніх вихователів ЗДО до психоемоційної підтримки дітей раннього і дошкільного віку. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*, Вип. 1, 2024. С.98-104
DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2024-1.15>
21. Матішак М., Скоморовська І. (2025). Неформальна освіта у змісті фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Acta Paedagogica Volyniensis*, (2), 48–53. <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.7>
22. Матішак, М., Скоморовська, І. (2025). Візуалізація результатів самостійної роботи майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Проблеми освіти*, (1(102)), 218-231.

Internet-ресурси:

1. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ: Ліра, 2020. 564 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk814182%20.pdf>
4. Щербакова І.М. Психологія: теорія і практика. Навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.]. / І. М. Щербакова, Т. Г. Харченко. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 364 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/13649/4/BE.pdf>
5. Міністерство освіти і науки України. Дошкільна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/>
8. Наукова бібліотека КНУВС. URL: <https://lib.cnu.edu.ua/>

Викладач:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії та методики дошкільної
і спеціальної освіти

Маріанна МАТІШАК